

PRZEBYWANIE (51) *sb n*

Pierwsze e oraz a jasne, końcowe e pochylone.

sg N przebywanié (12); -é (1), -(e) (11). \diamond *G* przebywanią (15). \diamond *D* przebywaniu (3). \diamond *A* przebywanié (13); -é (3), -(e) (10). \diamond *I* przebywanim (1). \diamond *L* przebywaniu (3). \diamond *pl N* przebywanią (1). \diamond *G* przebyw(a)ń (1). \diamond *A* przebywanią (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde brak.

I. Rzeczownik od „przebywać” (34) :

1. Bycie, znajdowanie się gdzieś, pozostawanie w jakimś miejscu, zamieszkiwanie; habitatio HistAl; peregrinatio PolAnt; commoratio Cn (26) : Nie ięft też potrzeba wyfokich grodow ftawiać á ie gąftimi [!] wieżami ogradzać ku przebywaniu krolowi *BielŻyw* 144; Eufámian dla miłości fyná fwego/ kazał go przyiąć w dom fwoy/ y dał mu mieyfce ofobliwe ku przebywaniu *HistRzym* 124v.

przebywanie z kim (1): Przebywianie iego [*biskupa Hugona*] z kartużyány. *SkarŻyw* 291 *marg.*

przebywanie czyje [w tym: pron poss (3), G sb i pron (3), ai poss (1)] (7): Przebywanie twoie w iakiem powietrzu ma bicz. *FalZioł* V 61v; Drugiego dnia porużywfy fie z woyskiem Alexander/ iádąc przez ony láfy/ náleżli tám niewiáfthy máiac brody aż do pierli [...]/ ktore gdy vyrzał Alexander przykazał ich Indiyskim ięzykiem [pytác/ iáko w lefiech fwoy żywot wiodły/ gdyż thám żadne przebywianie ludzi nie było *HistAl* 12v; *RejAp* 165; *RejPos* 351; w ziemi przebjwania twe^{go} fędzić cię będę. *BudBib* Ez 21/35; Tám z mieyfcá nieczyftości/ dom fię modlitwy y Angielkiego przebywania wczynił. *SkarŻyw* 69, 291 *marg*, 356.

przebywanie gdzie (2): y modlitwy wftawiczne y pofty/ y przebywanie w kościele do tego iey [*Annie*] pomogli [!]: ifz nad inne poznála zbáwićielá y Bogá wćiele *SkarŻyw* 114; A ci [*opaczeni ewanjelikowie dzisiejszy*] przeciw poftom/ długim modlitwom y częftemu w kościele przebywaniu wftawicznie mowią y wołaią *WujNT* 201.

Wyrażenia: »miejsce przebywania« (1): pewnie fie też iuz tobie [*miły synaczku*] sftanie zbáwienie y kázde błogofławieństwo/ y thobie y temu mieyfcu przebywania twego. *RejPos* 351.

»spolne przebywanie« (1): á ięfth nas w liczbie dwa kroc fto tyfiąc y czterdzieci tyfiąc wftytko białyh głow/ mężowie nie miefzkaią fnami fpolnym przebywanim [*habitatione communi*]/ ále zá rzeką przeciwko nam miefzkaią *HistAl* H3.

a. O życiu wiecznym w niebie po śmierci (10) :

przebywanie z kim (3): Bądźmyż my wdzięczni iego prze nas národzenia/ by nam raczył wżyczyć fwego pożegnánia/ z Oycem fwym y z Anioły w niebie przebywania. Amen. *ArtKanc* B10, H2v; *LatHar* 426.

przebywanie gdzie (10): przekłęci niech będą przed Iehową [*synowie człowieczy*]/ bo mię wygnáli dzifia od przebywania wdziejctwie Iehowy *BudBib* 1.Reg 26/19; *ArtKanc* B12v; *LatHar* 630. *Cf* »w chwale przebywanie«, »w niebie przebywanie«.

Wyrażenia: »w (wiekuistej) chwale przebywanie« (2): Iednacyćie nam świętą/ á Pánu BOgu przyjemną modlitwą wáfzą [...] po śmierci w wiekuiftey chwale niebiefkiey z wami przebywanie *LatHar* 426, 65.

»w niebie (a. w pałacach niebieskich) przebywanie« (5): Prze dárówanie/ Duchá Świętego zesłanie/ day nam przezeń w Niebie przebywanie. *ArtKanc* H18; grzechow odpuszczenie przez imię Iezufa/ y w niebie przebywanie bierze wierna duřzá *ArtKanc* N15v, B10, H2v; *LatHar* 630.

»szczęsne przebywanie« (1): Iezus nařs miłóciwy [...] dáy nám dobre fkonanijé/ ij říczeńné przebywanijé/ wieczné radowanijé. *OpecŻyw* 17v.

»wieczne (a. wiekuiste) przebywanie« (2): *ArtKanc* B12v; RAcz miłóciwy Boże/ rządzić y fprawować dom moy/ fyny/ czeladkę/ y domowniki moie: áby zá przyczyná wřzytkich Świętych twoich/ wřzytkim grzechow vbywało/ cnot wřzelkich przybywało/ á po przyřtoynym docześnego żywotá ich opátrzeniu/ w páłacách niebieskich/ wiekuiste fię im przebywanie gotowało. *LatHar* 630.

b. O mistycznej obecności Boga na ziemi (4) :

przebywanie w czym (1): ten bog to zebranie miářtá řwego práwie vpodobał řobie/ [...] A my ktorzychmy pilni przebywania wzebraniu tem zwielkiem duffaniem miefkamy oczekawáiąc dobrotliwóci twoiey nářz miły pánie *RejPs* 71v.

przebywanie czyje [w tym: G pron (1), pron poss (1), ai (1)] (3): ábowiem ieřt rzecz pořádliva flugam twoiem/ áby teř mogli oglédáć kámienie miářtá przebywania twego [*tj. Syjonu*] *RejPs* 148v; *KromRozm II* t; nád wřzytki fkárby nadrořey řobie członki/ w ktorych Duch S. przemieřzkiwał y pałac Bořkiego przebywania [*tj. ciało řw. Wojciecha*] pocřytáiąc [*ksiářę Bolesław*]: zebrał wielką kupę řrebrá/ y pořtał do Prus. *SkarŻyw* 356.

Wyrażenie: »wieczne przebywanie« (1): A ták oná obyetnicá Páńřka o řwym j duchá řwyętego vřtáwicznym á wyecznym przebywany/ [...] áni yednemu narodowi/ áni teř yednemu wyekowi álbo cřářowi fluży: Ale wřřyřtkyemu krzeřciyáńřtwu *KromRozm II* t.

2. Przeprowadzanie się, przedostawanie się, przechodzenie przez coś (8) : [A ři co řye ná przod przeprawia/ tedy gdyby tego potrzebá/ [...] máia około řyebie przekop/ á wał iáki máły vczynić/ áby gđzieby nieprzyařiel ná nie przyřzedł iřby y řami řyebie y przebywania drugim coby zá nimi przebywařli/ bronić mogli *TarnConsil* 17v.]

przebywanie do kogo, do czego (2): Ná Dunáiu mořt dał [*syn Trojanusa*] zmurowáć dla przebywania do nas Sármatow. *BielKron* 149; Ma teř vřtáwicznie řtrař Mořkiewřki Kniář nád tą rzeká Don/ dla przebywania Tátárow do iego kráin. *BielKron* 431.

przebywanie przez co (1): ořobne křthemu mieli [*Rzymianie*] młodzieńce [...] ktorzy przed wořřkiem przodkiem chodzili/ [...] áby řie teř wywiadowali [...] gdzie theř trudne przebywanie przes rzeki álbo przes błothá/ przes gory/ przes lářy/ máia pierwey řzukáć godnego mieyřcá dla przeprowienia *BielSpr* 7.

przebywanie czyje [w tym: G sb (4), ai (2)] (6): K tey dzyerřáwie ieřcře Krol Polřki miał dáwać Pruřkim zakonnikom ná kářdy rok dwa tyřiacá złotyř czyrwonyř/ [...] aby zá nie przyimowáli řłuřebne dla řtrařy y inyř pothrzeb ná gránice/ dla řiciego przebywania pogan. *BielKron* 415v, 117, 149, 431; WIdzáć wielkie złodzieyřtwo przes łotry Cygány/ Oładzaymy ie w poláçh od Tátářkiey řciány. Zbudowawřzy im twierdze/ dla řwycř záçhowania/ Nieçhayby Tátářkiego/ řtrzegři przebywania. *BielSat* L4 [*idem*] *BielSjem* 27.

Wyrażenie: »przebywanie morskie [= przez morze]« (1): ofiedli dla przebywania morfkiego wysep Saláminę. *BielKron* 117.

3. [Obcowanie cielesne:

Wyrażenie: »przebywanie nierządne«: chćiwofć brzuchá á żądza przebywánya nyerządneho nychay nas nyezáchwyca *PańskModlWyłoż* E6.]

II. Miejsce (17) :

1. *Miejsce przebywania, mieszkanie, to, w czym się mieszka, przebywa jakiś czas lub na stałe; habitatio* *HistAl, Cn; atrium PolAnt; commoratio, domicilium, habitaculum, mansio Cn* (11) :

przebywanie czemu (żywotne) [= czyje] (1): Y zrodzą páláce iego ćierźnie/ pokrzywę/ y ofet/ ná zamkách iego/ y będzie miefzkániem ímokom/ przebywánie [!] ftruíom. *BudBib Is* 34/13.

przebywanie czyje [w tym: G sb i pron (3), pron poss (3)] (6): Poty^m gdy wftępowala [*Maryja*] w niebo iańné/ gdzie przebywanijé ieft wftykich fwiętych aniolow/ anieli wftycy ze wftykich korow ieý zabieżeli *OpecŻyw* 182; Abowiemeś ty fobie miły pánie obrał miejsce Sion to ieft zebránie fwych wiernych [...] mówiąc to iż to ieft wieczne miejsce moje á tum fobie wftytko fwe przebywánie vlubił. *RejPs* 199v, 160; *BielKron* 42v; Przebywánie náfze ieft wysep/ ktori ogárnęła rzeká *HistRzym* H2v; Tám [w *Jeruzalem*] było nawdzyęczneyfze przebywánie iego [*Pana*]/ y napilnieyfza náuká iego. *RejPos* 195v.

W porównaniu (1): Obaczył Báláám iż to była Boża wola áby dobrorzeczył ludu Izráelfkiemu/ rzekł: O iáko piękne namioty twoie Iakobie/ á przebywánia twoie Izráelu/ iáko wáły gáiowe/ iáko ogrody miedzy potoki/ á iáko namioty ktore Pan Bog rozłożył/ iáko Cedrowie blisko wod [*Vulg Num* 24/5] *BielKron* 42v.

Szereg: »mieszkanie, przebywanie« (1): Niech twéy pomocy/ pánie/ Swiátło prawdziwé wftánie/ Zá którými ia póyde/ Y twych wyfokich dóyde Pálaców: gdzie miefzkánié/ Gdzie ty małz przebywánié. *KochPs* 64.

Przen (3) : Poydzi matuchno milá/ dziewitzo czyftá/ flodká Mariá w przybytki rofkofné fyna twégo/ bos ty mnie w tym náfwiętfym żywocie flodkié przebywanijé dala/ gdys mie duchem fwięty^m w twym żywocie poczęła/ ij w cialo oblokła *OpecŻyw* 185v.

przebywanie czyje (2): To ieft práwy Kofcioł iego/ á w tym Kofciele ieft nawdzyęczneyfze przebywánie iego/ á thego on Kofciołá Káplánem ieft/ ták iáko o nim pílmá powiedáią. *RejPos* 49, 153.

2. *Miejsce służące przejściu, przejście, droga* (6) : Otrzymawfzy Skánderbeg Kroią miáftho/ y zamek y okoliczne kráiny/ załadzył dwá tyfiącą wybornych mężow w ćiańnych mieyfcách ná przebywánium/ áby bronili Turkom przyścia do Albániey. *BielKron* 243v, 252v; [A ták ieno mieyftcá mocne/ álbo ktoreby ná iákim przebywánium były/ iżby ná takim mieyftcu wiele należało/ takie ma ofádzić Heytman. *TarnConsil* 12v].

przebywanie gdzie (3): Ale w thym poruśzeniu/ Krol Ferdynánd rofkazał ludu poľpolithemu w Tyrolfkim Grábftwie zbroynie do Eniponthu ćiągnąć/ nád kthorymi przełożył Káfztellatá Fráncifzká Trydeńfkiego Stároftę/ ktorzy przebywánia w gorách wolne vczynili *BielKron* 226v, 227, 309.

Szeregi: »przebywanie i droga« (1): ále drudzy przeciw temu byli mowiąc/ iż tám złe przebywanie/ y ciáfna drogá miedzy ieziory/ ták iż muśi po iednym koniu iechác ieden zá drugim. *BielKron* 227.

»szlak albo przebywanie« (1): gdy szlaki álbo przebywania ná gorách záfkozczą [*Turcy*]/ nie dopuščzą do nas żywności *BielKron* 309.

Przen: *Możliwość, droga do poznania (1) :*

W połączeniu szeregowym (1): A żadnego niemożem tak łatwie zdradzić iako łami liebie/ áni żadnemu więtfzey szkody vczynić. A to bywa dla tego/ yż iefzcze niedoświadczeni nie obaczyli/ áni vważyli/ przebywań/ przebiegow/ y fkrytości/ ktore w naukach potaiemnie tkwią *KwiatKsiąż* L3v.

Synonimy: **I.1.** *bycie, mieszkanie, życie; 2. przechodzenie, przejeżdżanie, przeście; 3. obcowanie, spanie, złączenie; II.1.* *mieszkanie; 2. droga, przeście, szlak.*

Cf **PRZEBYWAĆ**

MN